

Svar på skriftligt spörsmål SSS 177/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om tidtabellen för, innehållet i och målen med utredningen om lärardimensioneringen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 177/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Eeva-Johanna Eloranta /sd:

Ärade undervisningsminister Andersson, vad har utredningen om lärardimensioneringen för tidsplan, innehåll och mål och har de eventuella utredarna redan utsetts?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I april 2021 lämnade regeringen en utbildningspolitisk redogörelse till riksdagen. Den utbildningspolitiska redogörelsen innehåller förslag till flera åtgärder för att utveckla kompetens och främja jämlikhet. De åtgärder som föreslås i redogörelsen är främst inriktade på struktur, lagstiftning och finansiering. Utöver dessa framfördes även förslag till åtgärder med mindre omfattning och mer exakt fokus. Förslagets omfattning och tidsramar varierar och en del av åtgärdsförslagen hänför sig också väsentligt till mer omfattande helheter. Förslagen till åtgärder som hänför sig till att höja kunskapsnivån och främja jämlikheten är delvis just sådana förslag.

I den utbildningspolitiska redogörelsen konstaterades att utbildningsanordnarnas verksamhetsförutsättningar håller på att förändras. Till drivkrafter för förändring i uppgiftsfältet och ekonomin hör bland annat reformen av social- och hälsovården samt den regionala differentieringen till följd av befolkningsförändringen samt regionernas interna differentiering. Dessa faktorer utmanar anordnandet av den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken. När det gäller den grundläggande utbildningen har ett särskilt oroväckande tecken varit de ökade kunskapsskillnaderna mellan både elever och skolor. På grund av den regionala socioekonomiska och etniska segregationen blir den utbildningsmässiga utsattheten regional, vilket försvagar förutsättningarna att uppnå goda inlärningsresultat för de grundskolor som marginaliseras geografiskt och socialt sett. För att hantera förändringsfaktorerna föreslår redogörelsen flera åtgärder för att främja förverkligandet av lika inlärningsmöjligheter i hela Finland.

En viktig åtgärd för att öka personal- och lärarresurserna har varit de specialunderstöd som tilldelats inom undervisnings- och kulturministeriets verksamhetsområde. Specialunderstöd för främjande av utbildningsmässig jämlikhet har sedan 2009 årligen tilldelats inom ramen för de anslag som fastställts i planen för de offentliga finanserna eller budgeten. Småbarnspedagogiken

omfattades för första gången av jämlikhetsfinansieringen år 2018. Fram till år 2021 har finansieringen, som beviljats sammanlagt 18 gånger, tilldelats av antingen undervisnings- och kulturministeriet eller Utbildningsstyrelsen till ett sammanlagt belopp av cirka 635 miljoner euro. Av dessa har cirka 55 miljoner euro allokerats till småbarnspedagogik och cirka 580 miljoner euro för förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Det har varit möjligt att använda understödet för lönekostnader för lärare och stödpersonal och för att därigenom minska undervisningsgrupperna. I den utbildningspolitiska redogörelsen föreslås att finansieringen för positiv särbehandling ska göras bestående så att utbildningssystemet får bättre förutsättningar att jämna ut effekterna av den sociala ojämlikheten, bland annat segregationen inom kommunerna. Finansieringen stödjer verksamhetsställen för småbarnspedagogik och skolor som finns i områden där utbildningsnivån är låg och där arbetslöshetsgraden och andelen personer med ett främmande språk som modersmål är hög. I sitt betänkande KuUB 19/2021 rd om den utbildningspolitiska redogörelsen ansåg kulturutskottet att den utveckling av finansieringssystemet i en behovsbaserad riktning som lyfts fram i redogörelsen är motiverad på basis av forskningsrön.

Undervisnings- och kulturministeriet har berett en regeringsproposition om att göra finansieringen för främjande av utbildningsmässig jämlikhet bestående. Utkastet till proposition var på remiss i tjänsten utlåtande.fi 31.1.2022–28.2.2022. Ministerarbetsgruppen för kunskaps, bildning och innovationer har följt med beredningen av propositionen. Regeringspropositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning den 23 mars 2022.

Förutsättningarna för utbildningsanordnaren att säkerställa att elevernas kulturella rättigheter tillgodoses har begrundats även i större omfattning i programmet Utbildning för alla, som sammanställer utvecklingsverksamhet för småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning. I programmet verkar en arbetsgrupp som bereder åtgärder för att främja utbildningsmässig jämlikhet och positiv särbehandling inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Gruppen har till uppgift att bland annat förbereda regeringsprogrammets målsättning i fråga om ökningen av ojämlikhet inom och mellan skolor, inom stora städer och mellan regioner samt vid kunskapskillnaderna mellan könen och i fråga om barn och unga med invandrarbakgrund. I arbetsgruppen finns representerade sådana intressentgrupper, representanter för kommuner och städer samt forskare som är relevanta med tanke på utvecklingen av jämlikhet i utbildningen. Dessutom har ett arbetspår som behandlat kvaliteten på utbildningsanordnandet varit verksam i arbetsgruppen. Arbetsgruppen har tillsatts för tiden 1.6.2020–31.5.2022.

Ur lärarutbildningens synvinkel är det viktigt att utbildningen kan tillgodose behoven av lärare. Tillgången på kompetenta lärare påverkas också av lärarutbildningens dragnings- och kvarhållningskraft. Prognostiseringsuppgifter om utbildningsbehoven för olika lärargrupper är viktiga för att högskolorna ska kunna dimensionera lärarutbildningen efter behov. Som grund för prognostiseringen behövs ett tillräckligt kunskapsunderlag om lärare. Undervisnings- och kulturministeriet har under de senaste åren främjat utvecklingen av kunskapsunderlaget för läraruppgifter bland

annat i fråga om behörigheter för lärare. Genom högskolornas studiedatalager Virta är det möjligt att på årsnivå statistikföra de behörigheter som lärare som avlagts i högskolorna. Målet är att framöver publicera information i utbildningsförvaltningens informationstjänst i Vipunen.

Den riksomfattande insamlingen av uppgifter om lärare, Lärarna och rektorerna i Finland, har genomförts med tre års mellanrum tillsammans med Statistikcentralen; senast år 2019. Via insamlingen av uppgifter har ett omfattande kunskapsunderlag erhållits till stöd för arbetet för att prognostisera behov av lärare. Under de senaste åren har dock svarsprocenten för insamlingen av uppgifter om lärare sjunkit. Undervisnings- och kulturministeriet inledde i februari 2021 ett utredningsarbete om ett lärarregister och insamlingen av uppgifter om lärare. Till utredare utsågs JM Henriikka Hannula, ED Hannu Karhunen och professor Jouni Pursiainen. Utredarna hade till uppgift att ta reda på för vilka ändamål lärarregistret skulle behövas, vilken målgrupp registret skulle ha och vilka lagstiftningsbehov och dataskyddsfrågor som skulle vara förknippade med inrättandet av lärarregistret. Syftet var också att undersöka alternativen och kostnaderna för genomförandet av lärarregistret samt att få information om möjligheterna att tillgodose behov av information som gäller lärare genom att utveckla befintliga metoder för datainsamling och data-lager. Utredningen publicerades vid en publiceringstillställning den 17 december 2021.

Undervisnings- och kulturministeriet inledde på uppdrag av minister Kurvinen den 24 februari 2022 en remiss om utredningen om inrättandet av ett lärarregister och om insamlingen av uppgifter om lärare. Det var möjligt att lämna utlåtanden i utlåtande.fi fram till den 25 mars 2022. Över 100 utlåtanden erhöles. Syftet med begäran om utlåtande var att få expertrespons från intressentgrupper för lösningar och beslutsfattande i fråga om insamlingen av uppgifter om lärare. Respon-sen som erhöles analyseras och utvärderas nu noggrant vad gäller fortsatta åtgärder för in-samlingen av uppgifter om lärare.

De ovannämnda lagstiftningsändringarna, utvecklingsåtgärderna och utredningarna stödjer varandra och bildar en helhetsbild av kvaliteten på anordnandet av undervisning och dess utveckling. En helhetsbild bildas och åtgärder för att utveckla undervisningens kvalitet och trygga de kulturella rättigheterna i hela landet planeras mot bakgrund av den information som erhöles om lärarsituationen och dess utveckling. Trots utmaningar som gäller kunskapsunderlaget utarbetar vi vid undervisnings- och kulturministeriet som tjänstearbete kalkyler över kostnadseffekterna av en eventuell lärardimensionering under denna regeringsperiod.

Helsingfors 28.4.2022

Undervisningsminister Li Andersson